

Faglig udvikling i praksis Studieretningsprojektet

FIP1819-68b d. 6. februar på Aarhus Akademi

FIP 1819-68a d. 7. februar på Ørestad Gymnasium

FIP 3 i foråret 2019

Reformimplementering i alle fag

Inspiration til det videre arbejde på skolerne: Udvikling af materiale, ændring af praksis (tilrettelæggelse, evaluering etc.)?

Tilbageløb til UVM:

- Inputs til revision af vejledningerne: Skrevet i maj-juni 2017, revideret i foråret 2018. Revideres igen i foråret 2019.
- Inspiration til FAQ i Studieretningsprojektet – skriv i OneNote

Program

- 10.00-10.10** **Velkomst og præsentation af dagens program**
v. fagkonsulent Anne Bisgaard Vase
- 10.10-10.45** **Status på studieretningsprojektet**
v. fagkonsulent Anne Bisgaard Vase
- 10.45-11.45** **Prøven i studieretningsprojektet**
v. undervisningskonsulent Søren Vagner, UVM
- 11.45-12.30** **Gruppearbejde om tilrettelæggelse af SRP på skolerne**
- 12.30-13.30** **Frokost**
- 13.30-14.30** **Studieretningsopgaven med mundtlig prøve**
v. Brian Krog Christensen, Silkeborg Gymnasium
- 14.30-15.45** **Vejledning i de større skriftlige opgaver**
v. Anne Bang-Larsen, Syddansk Universitet
- 15.45-16.00** **Opsamling og evaluering**
-

Status på studieretningsprojektet

- Hvad er det nye?
- Opmærksomhedspunkter for lærere og ledelse:
 - De forberedende forløb
 - Basal videnskabsteori og metode
 - Innovation
 - Rammer og fagvalg
 - Problemformulering og opgaveformulering
 - Det skriftlige produkt
 - Projektperioden: 30 timers fordybelsestid og 20 timers undervisningstid

Inputs til vejledning og FAQ

Det nye studieretningsprojekt

Omdrejningspunktet for fordybelse og fagligt samspil i studieretningen

Nyt er:

- Forberedende forløb *støtter udviklingen fra elev til studerende*
- Flerfaglige forløb som optakt til SRP *tilsammen den nye røde tråd i det faglige samspil*
- Innovation *ny mulighed*
- 20 t basal videnskabsteori og metode *forstærket basis for samtale om metode*
- Brede fagsammensætning *alle fag er SRP-fag*
- Forstærket elevinddragelse gennem elevens formulering af *problem*
- Høj faglighed sikret gennem vejledernes formulering af en *opgave*
- Fast norm for vejledning (20 t) *hjælp til alle*
- Mundtlig præsentation *evaluerer mundtlig formidling og sikrer autenticitet*

Faglige mål for SRP

- afgrænse, **formulere** og begrunde en **problemformulering** på baggrund af en kompleks faglig problemstilling
- **besvare en stillet opgaveformulering**, således at der er overensstemmelse mellem opgaveformuleringen og opgavebesvarelsen
- planlægge og gennemføre en **undersøgelse af en problemstilling** med anvendelse af viden, kundskaber og metoder fra indgående fag
- demonstrere faglig indsigt og fordybelse ved at **beherske relevante faglige mål i indgående fag** og ved at **sætte sig ind i relevante nye faglige områder**
- udvælge, anvende og **kombinere forskellige faglige tilgange og metoder**
- udvælge, **bearbejde** og strukturere relevant **materiale**
- gøre sig **metodiske og basale videnskabsteoretiske overvejelser** i forbindelse med behandling af en kompleks faglig problemstilling
- **skriftligt formidle** et fagligt område og beherske fremstillingsformen i en faglig opgave, herunder citatteknik, noter, kildefortegnelse, omfang og layout
- **mundtligt formidle** et fagligt arbejde og de væsentligste konklusioner samt indgå i en faglig **dialog** herom.

Hvis studieretningsprojektet omfatter innovation, skal eleverne kunne udvikle og **vurdere innovative løsningsforslag**.

Forberedende flerfaglige forløb

Forbereder trinvist eleven på den afsluttende SRP *fra elev til studerende*

Omfang

”Udover dansk-historieopgaven og studieretningsopgaven planlægger skolen *yderligere et antal flerfaglige forløb, som fremgår af studieplanen*”

Hvor mange forløb er det?

Formelt DHO + SRO + mindst ét.

De faglige mål + diverse krav i læreplanen kvalificerer overvejelserne her ...

Krav til de forberedende flerfaglige forløb i læreplanen

- **Naturvidenskabelige, humanistiske og samfundsvidenskabelige fag**
- I de flerfaglige forløb forud for SRP skal arbejdes med:
 - opstilling af **problemformulering**
 - besvarelse af **opgaveformulering**
 - **almene og videnskabsrelaterede problemstillinger**, som overskrider det enkelte fag
 - **basal videnskabsteori og faglig metode** i et omfang på minimum 20 timer
 - **samspil** mellem fag
 - udvikling og vurdering af **innovative** løsningsforslag
 - **skriftlig og mundtlig** fremstilling der peger frem mod SRP
- **Alle fag kan inddrages** – skolens leder sikrer **variation**

Skolen udarbejder en **plan for progressionen** i flerfaglige forløb samt for arbejdet med **skriftlige og mundtlige kompetencer** og **basal videnskabsteori**

Dansk-historieopgaven

- Udarbejdes i slutningen af 1g
- Flerfaglig opgave i dansk og historie
- Som optakt: et obligatorisk forløb i samarbejde mellem de to fag på minimum 10 timer i hvert fag
- Skriftligt produkt og mundtlig evaluering
- Den enkelte skole afgør omfanget af fordybelsestid til opgaven

Opmærksomhedspunkt: Hvordan kan DHO og SRO tilrettelægges, så det forbereder både elever og lærere bedst muligt på SRP?

Studieretningsopgaven

- Sidste halvdel af 2g
- Mindst et studieretningsfag
- Flerfagligt forløb efterfulgt af
- Flerfaglig opgave
- Inkl. videnskabsteori og faglig metode knyttet til forløbets fag
- Individuel besvarelse
 - Ca. 6-8 sider
- Afsluttes med elevens fremlæggelse og dialog med vejlederne
- Evaluering rettes fremad mod SRP
- Skolen fastlægger rammerne: omfanget af fordybelsestid, fag

Basal videnskabsteori

Signaler i læreplanen om omfanget

- Skal være praksisnært og forankret i det konkrete emne
- Kræver ikke faglig kompetence i filosofi, idehistorie el. lign. hos hverken lærere i de flerfaglige forløb eller bedømmere ved prøven
- Et krav i den mundtlige fremstilling og dialog, men ikke et krav i det skriftlige produkt

Basal videnskabsteori

Signaler i læreplanen om omfanget

- Skal være praksisnært og forankret i det konkrete emne
- Kræver ikke faglig kompetence i filosofi, idehistorie el. lign. hos hverken lærere i de flerfaglige forløb eller bedømmere ved prøven
- Et krav i den mundtlige fremstilling og dialog, men ikke et krav i det skriftlige produkt

Vigtigt med tydeliggørelse af, hvordan man på den enkelte skole arbejder med videnskabsteori

Overvejelser fra et ledelsesperspektiv:

- Hvilken rolle spiller de enkelte faggrupper i skolens samlede plan?
- Hvordan kan man tale med faggrupperne om videnskabsteori og metode?

Overvejelser fra et lærerperspektiv:

- Hvordan kan den enkelte faggruppe bidrage til arbejdet med videnskabsteori og metode?

Innovation

Hvis studieretningsprojektet omfatter innovation, skal eleverne kunne udvikle og vurdere innovative løsningsforslag

Som udgangspunkt følgende:

1. Undersøgelse af problem
2. Udarbejdelse af innovativt løsningsforslag
3. Vurdering af innovativt løsningsforslag

Vil være naturligt, hvis elevens problemformulering og den stillede opgaveformulering lægger op til ovenstående

Innovation

Hvis studieretningsprojektet omfatter innovation, skal eleverne kunne udvikle og vurdere innovative løsningsforslag

Som udgangspunkt følgende:

1. Undersøgelse af problem
2. Udarbejdelse af innovativt løsningsforslag
3. Vurdering af innovativt løsningsforslag

Vil være naturligt, hvis elevens problemformulering og den stillede opgaveformulering lægger op til ovenstående

Et krav i de flerfaglige forløb, der leder op til SRP

I selve SRP: ikke et krav, men en mulighed

Der skal altid foreligge et afsluttende skriftligt produkt. Kravene til dette produkt er grundlæggende de samme som til SRP uden innovation

Innovation som FIP-tema næste skoleår

Opmærksomhedspunkter ift. de flerfaglige forløb

- Spredning på fag og fakulteter *Krav!*
 - Antal forløb
 - Timetal i hvert forløb
 - Tildelt fordybelsestid til de flerfaglige forløb
 - Sammenhæng og kontinuitet – både for lærere og elever
 - Tilrettelæggelse af de flerfaglige forløb - som temadage aht sammenhæng i forløbet – spredte timer aht kontinuitet i øvrige undervisning?
 - Hvem skal vælge fag og indhold?
 - Arbejdsformer og evaluering
 - Produktkrav: Mdt. og skr. hver eneste gang? Variation efter indhold?
 - Kompetencemål i forløb Et nyt kompetencemål pr forløb?
 - Overdragelse fra det ene forløb til det næste
 - Formativ evaluering af forløbene, herunder DHO og SRO
 - Hvem samler op i ledelse/blandt lærerne?
-

Prøven i SRP *Rammer*

Alle fag er SRP-fag

Hovedregel: To fag Ét studieretningsfag og ét fag, eleven har på A-niveau

Samtidig gives der mulighed for, at SRP kan skrives i:

Ét fag på A-niveau En mulighed efter elevens ønske og vejlederens godkendelse

Diverse krav i læreplanen kvalificerer overvejelserne

SRP: Et eller to fag?

Flerfagligt: *Hovedregel*

Som hovedregel skrives SRP i to fag

Enkeltfagligt: *En mulighed*

- Ét fag godkendes af vejlederen efter en faglig dialog med eleven og efter en vurdering af, om det konkrete emne egner sig bedst som fler- eller enkeltfagligt projekt
- Også enkeltfaglige SRP skal give mulighed for at ”udvælge, anvende og kombinere *forskellige faglige tilgange og metoder*”
- Eleven skal under prøven kunne argumentere for valget af fag, herunder for eventuelt valg af ét fag

Vejlederens rolle

Afklaring af flerfaglig/enkeltfaglig opgave skal ske i forhold til det konkrete projekt:

”Skolen sikrer, at vejlederne inden evt. valg af enkeltfagligt studieretningsprojekt har **haft en faglig dialog med eleven** om, hvorvidt området og problemstillingen bedst egner sig til et enkeltfagligt eller et flerfagligt projekt, og at vejlederne har gjort sig overvejelser om, **hvorvidt kravene** til, at eleven inddrager metodiske, tværfaglige og basale videnskabsteoretiske overvejelser ved den afsluttende mundtlige prøve, **kan honoreres i et enkeltfagligt projekt.**” (Vejledningen, s. 13)

Problemformuleringen

Skal indeholde en kort afgrænsning af den faglige problemstilling ved at angive:

- 1) hvad der skal undersøges og analyseres
- 2) hvilke materialer, der tænkes inddraget
- 3) hvilke faglige metoder, der forventes benyttet.

”Det forventes, at eleverne **igennem de tidligere flerfaglige forløb har arbejdet med udarbejdelse af en problemformulering**, således at eleverne med et **mindre omfang af vejledning** kan opstille en problemformulering for studieretningsprojektet. [...] Problemformuleringen skal endvidere være **tilstrækkeligt detaljeret til**, at vejlederne på baggrund af problemformuleringens afgrænsninger og overvejelser kan udarbejde projektets opgaveformulering.” (Vejledningen, s. 14)

Problemformuleringen

Problemformuleringen er ikke eksaminationsgrundlag og ikke bedømmelsesgrundlag. Hvilken status har den så?

Hvad hvis eleven ikke skriver en problemformulering?

”Vejleder(ne) formulerer på baggrund af elevens problemformulering den endelige opgaveformulering”.

Det følger heraf, at prøven kan ikke komme i gang, uden at eleven har afleveret en problemformulering.

Projektperioden: altid i tidsrummet 1. marts – 15. april

- 50 timer fordelt på 10 skoledage
- 20 timer heraf er ”undervisningstid”, 30 timer er ”fordybelsestid”

Forud for projektperioden:

- Proces for valg af fag, herunder enkelt-/flerfagligt projekt
- Aflevering af problemformulering

”Denne fase bør ikke være for omfattende, men dog tilstrækkelig til, at elevens valg af fag, herunder om projektet skal være enkeltfagligt eller flerfagligt, kan ske på et oplyst grundlag.” (Vejledningen, s. 13)

Opgaveformuleringen

- Udarbejdes af vejleder(ne)
- Udlevering markerer begyndelsen på selve projektperioden på de 10 dage
- Ikke krav til bestemt opbygning – kan være forskellige taksonomier og traditioner i fagene
- Tager udgangspunkt i elevens problemformulering, men en balancegang mellem det forventede og det uventede
- Tydeliggør og afgrænser projektet og viser, hvad forventningen til arbejdet er
- Skal sikre, at der er mulighed for, at de faglige mål for studieretningsprojektet opfyldes
- Skal indeholde noget for eleven *ukendt*, således at hele besvarelsen ikke kan udarbejdes på forhånd

Det skriftlige produkt

- Omfatter blandt andet forside, indholdsfortegnelse, noter, litteraturliste og et dansksproget resume
- Skal have et omfang på 15-20 normalsider a 2400 enheder
 - Visse fag benytter ikke normalsidebegrebet, og hvor en væsentlig del af fagets kommunikation foregår i fx symbolsprog
 - I disse fag kan man vurdere omfanget skønsmæssigt ud fra, hvad materialet fylder. Undertiden omtales dette som ”en-side-er-en-side”
- Forside, indholdsfortegnelse, noter, litteraturliste, figurer, tabeller og lignende medregnes ikke i omfanget
- Ikke et krav, at det skal indeholde basale videnskabsteoretiske og metodiske overvejelser, men det er en mulighed

De 20 timers undervisningstid

- Skal sikre, at alle elever kan få hjælp og vejledning til struktur og indhold i SRP
- Skal give vejlederne mulighed for at følge elevernes selvstændige arbejdsproces tæt
- Som udgangspunkt arbejder eleverne på skolen med lærertilstedeværelse i de 20 timers undervisningstid i projektperioden

MEN: Vil normalt ikke være muligt eller forventeligt, at alle elevens vejledere er til stede i alle 20 timer, men der skal være mulighed for, at eleven kan få hurtig adgang til relevante lærere

De 20 timers undervisningstid kan f.eks. benyttes til:

- vejledning af eleverne enkeltvis eller i grupper
- skriveværksteder
- gennemførelse af eksperimentelt arbejde.

Den enkelte elev har ikke krav på 20 timers individuel vejledning

Fra projektperiode til mundtlig eksamination

”I perioden fra aflevering af det skriftlige produkt og frem til den mundtlige eksamination må vejlederne **ikke overfor eleven kommentere** studieretningsprojektets skriftlige produkt eller vejlede den enkelte elev i det tilknyttede faglige område.” (Læreplanen, stk. 4.2.3.)

”Efter afleveringen af det skriftlige produkt som afslutningen på studieretningsprojektet må elevens vejledere **ikke vejlede frem mod den afsluttende mundtlige prøve**, f.eks. ved at kommentere fejl og mangler ved det skriftlige produkt.” (Vejledningen s. 18)

Hvad må man godt for ikke at efterlade eleverne i et vakuum i perioden fra opgavens aflevering til den mundtlige prøve:

- Skolefælles aktiviteter, fx elevcafe med arbejde på talepapir
- Skolefælles undervisning / gode råd / workshop om mundtlig præsentation etc.

Men altså ikke den enkelte vejleder og det konkrete projekt

Gruppedrøftelser

De flerfaglige forløb

1. Hvordan har I på skolerne tilrettelagt de flerfaglige forløb, der leder op til SRP?
2. Har I justeret i de flerfaglige forløb ift. sidste skoleår?
3. Skitser kort jeres erfaringer med DHO
4. Hvordan tilrettelægger I SRO i 2g?
5. Hvilke flerfaglige aktiviteter planlægger I for de kommende 3g-elever

Opmærksomhedspunkter

1. Hvordan sikres erfaringsudveksling om de flerfaglige forløb, skriftlig progression og videnskabsteori i faggrupperne og i klasseteams?
2. Hvordan sikres kontinuitet for både elever og lærere i arbejdet med de flerfaglige forløb?
3. Hvordan etableres et fælles sprog om videnskabsteori og metode på skolen?
4. Hvordan klædes eleverne bedst på til at kunne træffe et oplyst valg af fag?
5. Hvordan kan de 20 timers undervisningstid i projektperioden bruges bedst i forhold til forskellige elevgrupper?

Vejledning til læreplan og FAQ om SRP

Send meget gerne forslag til

Anne.Bisgaard.Vase@stukuvm.dk